

Το κουίρ Βιβλίο της εβδομάδας «Πέρμαφροστ» της Εύα Μπαλταζάρ, μία απρόθυμη αναμέτρηση με τα σκοτάδια ...

Media: ATHENS VOICE

Page: 107

Published at: 30-05-2024

Author:

Surface: 451.09 cm² Circulation: 0

Subjects:

Το κουίρ βιβλίο της εβδομάδας

«Πέρμαφροστ» της Εύα Μπαλταζάρ, μία απρόθυμη αναμέτρηση με τα σκοτάδια μέσα μας

Υπάρχουν τόσα υπέροχα βιβλία εκεί έξω, βιβλία που δεν χωράνε σε κατηγορίες και κουτάκια – ούτε αυτά, ούτε οι πρωταγωνιστές τους, ούτε οι συγγραφείς τους.

Της ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ

Πέρμαφροστ είναι το μόνιμα παγωμένο έδαφος που συναντά κανείς σε αρκτικές περιοχές, ένα παχύ κομμάτι γης το οποίο κρύβει μέσα του τεράστιες ποσότητες άνθρακα, τύρφης, μεθανίου και παμπάλαιων μικροοργανισμών, που οι επιστήμονες φοβούνται ότι θα ξεχυθούν στην ατμόσφαιρα με την τήξη των πάγων.

Είναι, όμως, και στρώμα ισοθερμικό, (από)μωλυτικό – και κατ' αυτόν τον τρόπο αποτελεί την τέλεια αλληγορία (και τον τέλειο τίτλο) για την κατάσταση μέσα από την οποία μάς διηγείται την ιστορία της η ηρωίδα της Μπαλταζάρ, μια γυναίκα με αυτοκτονικούς ιδεασμούς, που παλεύει να διυλίσει εντός της τα ιζήματα που της αφήνουν οι κοντινές της σχέσεις, είτε με τις ερωμένες της είτε με τους γονείς και την αδερφή της.

Υπό αυτήν την έννοια, ίσως θα έπρεπε να μου είναι συμπαθής: ένα κορίτσι που του αρέσουν τα κορίτσια, που διαβάζει για να κλειστεί απ' έξω τον κόσμο, που νιώθει ότι δεν ταιριάζει πουθενά αλλά υπομένει, περιπλανιέται μεταξύ Μπαρτσελόνα, Σκωτίας, Βρυξελλών και πίσω και παρότι φανερά καταθλιπτική σ' έναν βαθμό, έχει μια εντονότατη αίσθηση της σωματικότητάς της – είτε όταν σωματοποιεί τα άγχη και την απελπισία της σε νόνο ή απώλεια βάρους είτε όταν είναι παρούσα κάθε στιγμή στο σεξ με τις ερωμένες της είτε όταν θυμάται πώς ανακάλυψε τη λεσβιακή σεξουαλικότητα της και την κράτησε μέσα της συνδεδεμένη με μυρωδιές και γεύσεις κι άλλες αισθήσεις που την κάνουν απτή κι επείγουσα.

Όμως, δεν μου είναι. Συμπαθής εννοώ. Και γι' αυτό –πολύ φοβμαι– ευθύνεται η ίδια η Μπαλταζάρ, που είναι και ποιήτρια επιπλέον (κι αυτό θα έπρεπε να λειτουργεί θετικά για μένα), όμως αγαπάει τόσο πολύ την ποιητική της ιδιότητα, που στον βωμό της θυσιάζει ουσιαστικά κομμάτια της εξέλιξης των χαρακτήρων του βιβλίου της. Έτσι, μαθαίνουμε λεπτομερώς πώς λειτουργεί διαβρωτικά η υγρασία με στο σώμα της πρωταγωνίστριας, ας πούμε, αλλά δεν μαθαίνουμε ποτέ γιατί «ο-πατέρας-σου-κι-εγώ», το γονεϊκό δίδυμο που την ορίζει με τις εμμονές του, λειτουργεί όπως λειτουργεί. Οι χαρακτήρες που πλαισιώνουν την πρωταγωνίστρια είναι ελλιπείς, αβραείς, με παρουσία σχεδόν διεκπαιρωτική, με αποτέλεσμα η ιστορία να κωλαίνει.

Εντάξει, θα μου πείτε, αυτό ακριβώς κάνει το μεταφορικό *πέρμαφροστ*: κρατάει την πρωταγωνίστρια απομονωμένη από τον συναισθηματικό και διανοητικό κόσμο των άλλων – εκτός, βεβαίως, αν κάνει προσπάθεια να συνισθανθεί και να κατανοήσει ένα άλλο πλά-

σμα, όπως τη Γαλλίδα ερωμένη της, τη Ροζάν (ο μόνος άλλος ολοκληρωμένος χαρακτήρας στη νουβέλα).

Να είναι αυτό που μου κάνει την πρωταγωνίστρια της Μπαλταζάρ ολίγον αντιπαθή κι εκνευριστική; Να είναι η ανικανότητά της να συνδεθεί συναισθηματικά με άλλες γυναίκες και ο ρόλος της λεσβίας που να καλλιεργεί μέσα της: ένα αδηφάγο αρπακτικό, που βλέπει τις γυναίκες ως βορά, σε βαθμό που θες να πεις φωναχτά καθώς διαβάζεις, «άσε μας κοπέλιτσα μου» (ναι, εντελώς σεξιστικά, ξέρω); Ή, μήπως, είναι η ίδια η Μπαλταζάρ που με πετάει έξω από την ανάγνωση με εξυπνοδίστικες ιδέες τύπου: πώς είναι το σεξ με μια γυναίκα;

Σαν να έχεις σκάψει το τούνελ στη «Μεγάλη Απόδραση» και ν' ανακαλύπτεις ότι, τελικά, τα τελευταία έξι μέτρα τα έσκαψες σωστά και απέδρασες με τη μία, χωρίς επικίνδυνα άλματα στο τέλος. Zzzzzzzz' κοιμήθηκα ήδη.

Εύα Μπαλταζάρ
Πέρμαφροστ
Μετάφραση από τα Καταλανικά:
Ευρυβιάδης Σοφός,
εκδ. Πατάκι

(Η εναλλακτική απάντηση, α λα Τζακσον Πόλοκ, είναι λίγο καλύτερη: το σεξ μεταξύ γυναικών είναι ο απόλυτος πειραματισμός, αυθορμητισμός, μια «απλή, καθαρή χρήση της πρώτης ύλης». Οκέι, το ακούω. Όμως, μετά, γιατί πρέπει να το θεωρητικοποιήσει; «Είναι τέχνη μέσα στον χρόνο [...] παρορμητικό και απλό όπως το σχέδιο ενός παιδιού, ναι, αλλά κάτω από την επιφάνεια κρύβεται η

εκλεπτυσμένη ανησυχία, το ενδιαφέρον για τη διαδικασία» κ.λπ κ.λπ κ.λπ. Αχ, δεν ξέρω. Ποιήτρια είμαι, λεσβία είμαι, αλλά τέτοιες εξυπνάδες δε με ριχνουν).

Τέλος πάντων, για να μην τα πολυλογώ. Εδώ έχουμε μια μαγιά, που θα μπορούσε να φουσκώσει σε ωραιότατο, ντελικάτο σε γεύση κέικ. Αλλά βγαίνοντας από τον φούρνο, παραμένει επίπεδη. Καμία από τις (απρόθυμες, βασικά) προσπάθειες αυτοκτονίας της πρωταγωνίστριας δεν προκαλεί συμπάθεια, ούτε και οι προβληματικές συμπεριφορές των γονιών, της θείας και της αδερφής της, ούτε και το αναπάντεχο twist στο τέλος. Τελικά, πιο ενδιαφέρουσες παρουσίες είναι η Βερόνικα και η Ροζάν, οι ερωμένες της, παρά η ίδια.

Δεν λέω ότι δεν θα ξαναδιάβαζα την Μπαλταζάρ – αν μη τι άλλο, έχει καταφέρει να δημιουργήσει έναν ιδιαίτερο κόσμο, δικό της, που μου προκαλεί ενδιαφέρον. Αλλά, ως πρώτη πεζογραφική προσπάθεια, τη βρίσκω υπερβολικά ναρκισσευόμενη με την ποιητικότητά της, και περισσότερο κουίρ, παρά καλή λογοτεχνικά, αν αυτό σας λέει κάτι. Ίσως περίμενα και κάτι πολύ περισσότερο, τι να πω. Θα περιμένω το επόμενο, που κυκλοφορεί τώρα από τις εκδόσεις Πατάκι. **A**